

Quan el petroli era ecològic

J. M. Mulet

Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes · UPV

Actualment la energia que s'obté a partir de combustibles fòssils, principalment carbó i petroli, es la gran responsable de les emissions de CO₂ a l'atmosfera i probablement de l'escalfament global. Ara com ara, qualsevol proposta encaminada a protegir el medi ambient passa per substituir l'ús de combustibles fòssils per fonts renovables, com ara, l'energia solar o l'eòlica. Tot i això, convé no oblidar que ara estem contaminant per persona molt menys que a principis de la revolució industrial (el problema és que som molta més gent) i que no hi ha solucions perfectes. El que pot servir en un moment determinat, en un futur pot esdevindre un problema. De fet, va haver-hi un moment en la història en què el petroli va ser una alternativa ecològica.

L'any 1859 a Titusville (Pennsilvània, EUA) **Edwin L. Drake** va trobar petroli i començà una nova era en l'ús dels combustibles. El fet que fóra un recurs abundant i barat (en aquella època) va desplaçar els diferents combustibles utilitzats fins aleshores. Per damunt de tot, n'hi havia un que va desaparèixer per complet substituït pel petroli. L'oli de balena. Al segle XIX per a les calefaccions s'usava principalment el carbó. El problema era per a l'enllumenat. Segur que molts heu escoltat dir allò de «bona nit, cresol i llum d'oli». Els antics cresols que hi havia a les casses funcionaven amb oli. El problema dels olis vegetals és, que quan cremaven, feien fum i deixaven mala olor. L'únic que hi servia per enllumenar interiors era l'oli de balena, i de fet, tota la indústria de cacera i processament de balenes estava encaminada a obtenir oli, que era el producte més car que se n'obtenia. La caça per la carn que actualment practiquen Japó i Noruega és molt posterior i prové de després de la II Guerra Mundial. Hi ha prou referències a la premsa de finals del segle XIX on es parla del declivi de la indústria balenera i encara avui es poden visitar moltes fàbriques en ruïnes a la Patagònia i a Terranova, que en el seu moment van servir per a obtenir oli de balena.

Però el petroli va tenir un altre efecte beneficiós en la salubritat de les grans ciutats. Abans del desenvolupament dels vehicles a motor, el transport urbà es basava en els cavalls. Pot semblar una cosa romàntica, fins i tot, estètica, però si fem un balanç energètic, ens adonem que el transport a cavall és molt més contaminant que consumir petroli. Per començar, un cotxe només gasta energia quan està engegat el motor, mentre que el cavall, porte passantgers o no, heu de

Celebració per les balenes del descobriment del petroli. (Vanity Fair, 1861)

La ciutat de Nova York, segona meitat del segle XIX.

donar-li de menjar i deixa residus, residus que en un entorn urbà són complicats de gestionar. A més, el cavall es monogàstric, per tant, a diferència dels rumugadors, no transforma l'aliment en energia amb la mateixa eficiència que ho fa una vaca.

Sembla que això de la indústria dels biocombustibles siga de l'altre dia, però ja a l'edat mitjana extensions grans d'ordi eren destinades a l'alimentació dels cavalls, cosa que provocà el desplaçament d'altres conreus per a alimentar la població. Quan **Henry Ford** va traure els primers automòbils, originalment va pensar que funcionarien amb etanol obtingut de dacsa, però això hagués suposat un daltabaix en la producció agrícola. El refinat del petroli i l'obtenció de la gasolina va permetre que s'estengueren els cotxes i que els cavalls deixaren les ciutats i que, així, estigueren més netes. Tots tenim present la contaminació dels cotxes, però res a veure amb la que feien els cavalls. Les cròniques contenen que a Nova York hi havia dies que s'apilava més d'un metre d'excrements de cavall als carrers, i quan plovia es formava com un riu. De fet, la imatge típica de les cases nord-americanes, amb la planta baixa elevada, és deguda al fet que això evitava que els excrements equins entraren a les cases. Per tant, en el tema energètic, no hi ha solucions màgiques ni per a tota la vida.

